

1. Delta Świny (Delta of the Swina River)

Kryteria BirdLife International: A1, A4i, A4iii, B1i, C1, C2, C3, C4

Autorzy: Zbigniew Kajzer, Sebastian Guentzel, Michał Jasiński, Łukasz Ławicki, Marek Dylawerski

Autorzy w poprzednim wydaniu: Ryszard Czeraszewicz, Marek Kalisiński, Dariusz Wysocki, Jacek Kaliciuk, Arkadiusz Oleksiak, Artur Staszewski

Kod ostoi: PL001

Współrzędne geograficzne: 53°52'N, 14°21'E

Powierzchnia: 8 893 ha

Położenie administracyjne: województwo zachodniopomorskie; powiaty: kamieński, Świnoujście

Natura 2000 (OSO): obszar specjalnej ochrony ptaków – Delta Świny, PLB320002

Krótką charakterystyka ostoi

Średniej wielkości ostoja obejmująca ujście Odry do Bałtyku – rzekę Świnę, wraz z archipelagiem wysp. Najważniejszymi biotopami są obszary wodne i podmokłe tworzące w części zachodniej doskonale wykształconą tzw. wstępną deltę rzeki Świny (miejsce występowania największych w kraju obszarów roślinności solniskowej). Jest to bardzo ważny obszar zimowania ptaków błaszkodziobych (głównie trzciny i kormorana) oraz znaczące łęgowisko gatunków wodno-błotnych i wodniczki.

Short summary

A middle-sized site encompassing the Odra River estuary – the Swina River, archipelago of small islands. The most important are water and wetland habitats forming the west part of Swina River so called reverse delta (the largest area of halophilous plant communities in the country). It is an important site for winter congregations of waterfowl (especially Goosander, Smew and Great Cormorant) and breeding site for many species of waterbirds, and Aquatic Warbler.

Ogólny opis ostoi

Ostoją leży w tzw. wstępnej delcie rzeki (narastającej w kierunku Zalewu Szczecińskiego) wraz z terenami do niej przyległymi. Deltę tworzą naturalne odnogi wschodniego ramienia Odry – Świny i 44 różnej wielkości wyspy. Świną odbywa się główny odpływ wód odrzanych do Bałtyku. Ponad 70% powierzchni ostoi pokrywa niska roślinność – podmokłe łąki i okresowo zalewane pastwiska, trzcinowiska, zbiorowiska halofilne, w tym głównie szuwary. Lasy – zwłaszcza olsy, nadmorskie bory bażynowe, lasy mieszane brzoźowo-dębowe i lasy mieszane bukowo-dębowe – tworzą szeroki pas biegnący wzdłuż zachodniej i północno-zachodniej granicy ostoi. Największą osadą położoną wewnątrz ostoi jest Karsibór, pozostałe miejscowości znajdują się na jej obrzeżach.

Siedliska i typy użytkowania gruntów w ostoi

Lasy i zadrzewienia – 27%, łąki i pastwiska – 15%, inne tereny rolne – 6%, wody powierzchniowe – 50%, inne – 2%.

Formy ochrony przyrody

Woliński Park Narodowy, rezerwat przyrody Karsiborskie Paprocie (37,8 ha), społeczny rezerwat przyrody Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków Karsiborska Kępa (188 ha), społeczny rezerwat przyrody Stowarzyszenia na rzecz Wybrzeża Bielawki (35,0 ha).

Ptaki

W ostoi stwierdzono ponad 240 gatunków ptaków, w tym ok. 140 łęgowych. Spośród gatunków łęgowych 38 wymienionych jest w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, a 15 w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt”. Ostoja jest jednym z 3 miejsc łęgowych wodniczki na Pomorzu Zachodnim. Obszary wodno-błotne są bardzo ważnym miejscem dla migrujących i zimujących ptaków wodno-błotnych (szczególnie trzciny: bielaczka i nurogęsi oraz kormorana), a także bielika.

Inne walory przyrodnicze ostoi

W granicach ostoi występuje kilkanaście siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym rozległe i najlepiej zachowane w kraju obszary solnisk

nadmorskich *Glauco-Puccinietalia*. Gatunki zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej reprezentują tutaj pachnica dębowa i ryby anadromiczne: parposz i aloza. Spośród cennych gatunków fauny stwierdzono m.in. 9 gatunków z „Polskiej czerwonej księgi zwierząt”, w tym gatunki anadromicznych ryb, takie jak łosoś, parposz, certa. Obszar jest bardzo ważnym odcinkiem szlaku migracyjnego ryb anadromicznych (dla całego dorzecza Odry).

Zagrożenia

Kluczowe zagrożenie w ostoi

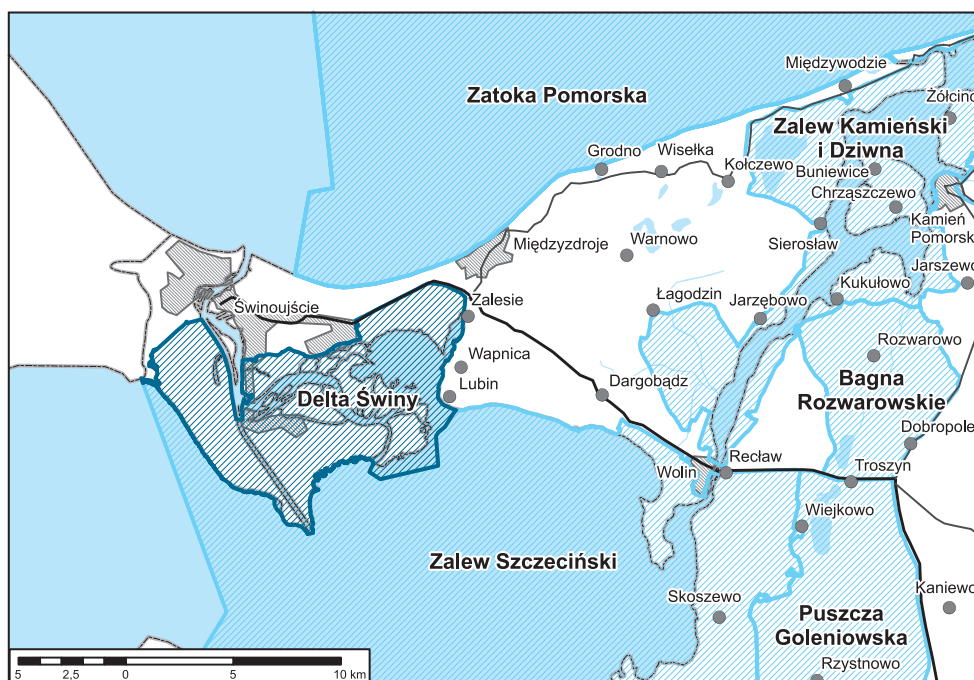
- ograniczanie arealów użytkowanych ekstensywnie terenów podmokłych;
- utrzymujący się zły stan wód Zalewu Szczecińskiego (zakwity glonów);
- zarastanie wysp trzcina.

Inne ważne zagrożenia w ostoi

- zaniechanie wypasu i koszenia łąk oraz niewłaściwe użytkowanie łąk i pastwisk, zaniechanie dotychczasowego użytkowania rolnego gruntów ornych, nie dostosowane do biologii ptaków terminy prowadzenia zabiegów;
- dominująca rola Kanału Piastowskiego w przepływie wód w ostoi, ograniczająca procesy budowy delty Świny, osuszający kierunek realizowanych melioracji;
- intensywny rozwój zabudowy przemysłowej, podmiejskiej i rekreacyjnej, w tym również na obszarach podmokłych, duże składowisko odpadów komunalnych w bezpośrednim sąsiedztwie delty, napowietrzne linie energetyczne wysokiego i średniego napięcia;
- uprawianie sportów wodnych w delcie, intensywne połowy wędkarskie.

Źródła danych

Kajzer i in. (2005), Kajzer, Ławicki (2005), Ławicki, Raclawski (2006), Ławicki i in. (2008a,b), (Maniakowski (2009), Sidło i in. (2004), Sikora i in. (2007); Marek Dylawerski, Sebastian Guentzel, Michał Jasiński, Zbigniew Kajzer, Łukasz Ławicki – dane niepubl. z lat 2000–2009.

Tabela 3.1. Kluczowe gatunki ptaków stwierdzone w ostoi Delta Świny

Table 3.1. Key bird species recorded in Delta of the Swina River IBA

Gatunek Species	Status Status	Rok Year	Liczebność Number	Oszacowanie liczebności Bird number assessment	Kryterium Criterion
Ptaki wodno-blotne	M	2002–2008	max. 35 000 i	DL	A4iii, C4
Łabędź czarnodzioby <i>Cygnus columbianus</i>	M	2000–2009	max. 52 i	DL	
Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	M	2000–2009	max. 65 i	DL	
Gęgawa <i>Anser anser</i>	L	2005–2009	20–40 p	PS	
Gęgawa <i>Anser anser</i>	Z	2000–2008	max. 400 i	DL	
Bernikla białolica <i>Branta leucopsis</i>	M	1999–2009	max. 60 i	DL	
Ohar <i>Tadorna tadorna</i>	L	2004–2009	2–6 p	DL	
Ohar <i>Tadorna tadorna</i>	M	2000–2009	max. 34 i	DL	
Świstun <i>Anas penelope</i>	M	2007–2009	max. 400 i	DL	
Cyraneczka <i>Anas crecca</i>	M	2007–2009	max. 400 i	DL	
Plaskonos <i>Anas clypeata</i>	M	2007–2009	max. 400 i	DL	
Bielaczek <i>Mergus albellus</i>	M/Z	2002	max. 1 000 i	DL	A4i, B1i, C2
Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	M/Z	2002	max. 12 000 i	DL	A4i, B1i, C3
Nur czarnoszyi <i>Gavia arctica</i>	M/Z	2000–2009	+		
Nur rdzawoszyi <i>Gavia stellata</i>	M	2000	+		
Perkoz rogaty <i>Podiceps auritus</i>	M	2000–2009	+		
Kormoran <i>Phalacrocorax carbo</i>	Z	2004–2009	8 000–14 300 i	DL	A4i, B1i, C3
Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	L	1995–2003	3–7 m		
Bączek <i>Ixobrychus minutus</i>	L	1995–2003	0–3 p		
Czapla biała <i>Egretta alba</i>	M	2007–2009	max. 36 i	DL	
Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	L	1995–2003	0–1 p		
Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	L	1995–2003	1 p		
Kania czarna <i>Milvus migrans</i>	L	1995–2003	1 p		
Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	L	1995–2003	4–5 p		
Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	L	1995–2003	5–6 p		
Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Z	2000–2008	max. 35 i	DL	
Blotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	L	1995–2003	10–33 p		
Blotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	L	2000–2009	1–3 p	PS	
Blotniak zbożowy <i>Circus cyaneus</i>	Z	2000–2009	max. 5 i		

Gatunek Species	Status Status	Rok Year	Liczebność Number	Oszacowanie liczebności Bird number assessment	Kryterium Criterion
Rybołów <i>Pandion haliaetus</i>	L	2008	0–1 p	DL	
Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	M	2004–2009	+		
Drzemlik <i>Falco columbarius</i>	M	2007–2009	+		
Sokół wędrowny <i>Falco peregrinus</i>	M	2007–2009	1 i		
Jarząbek <i>Bonasia bonasia</i>	L	2006	0–1 p		
Kropiatka <i>Porzana porzana</i>	L	1995–2003	3–11 m		
Derkacz <i>Crex crex</i>	L	1995–2003	7–12 m		
Żuraw <i>Grus grus</i>	L	1995–2003	3–10 p		
Sieweczka obroźna <i>Charadrius hiaticula</i>	M	2005–2009	max. 60 i	DL	
Biegus zmienny <i>Calidris alpina</i>	L	2007–2008	0–1 p	DL	
Biegus zmienny <i>Calidris alpina</i>	M	2005–2009	max. 120 i	DL	
Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	M	2005–2009	max. 150 i	DL	
Batalion <i>Philomachus pugnax</i>	M	2005–2009	max. 60 i	DL	
Rycyk <i>Limosa limosa</i>	L	2000–2009	1–2 p	DL	
Kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	L	2005–2009	2–4 p	DL	
Kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	M	2000–2009	max. 96 i	DL	A1, C1
Mewa srebrzysta <i>Larus argentatus</i>	Z	2000–2009	max. 7 000 i	DL	
Mewa czarnogłowa <i>Larus melanocephalus</i>	M	2005–2009	1 i	DL	
Rybitwa wielkodzioba <i>Hydroprogne caspia</i>	M	2005–2009	1–4 i	DL	
Uszatka błotna <i>Asio flammeus</i>	M	2004–2009	1 i		
Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	L	1995–2003	1–2 p		
Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	L	1995–2003	7–12 p		
Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i>	L	1995–2003	10–12 p		
Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	L	1995–2003	1 p		
Lerka <i>Lullula arborea</i>	L	1995–2003	5–10 p		
Jarząbka <i>Sylvia nisoria</i>	L	1995–2003	14–16 p		
Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	L	1995–2003	8–10 p		
Wąsata <i>Panurus biarmicus</i>	L	1990–1997	150–180 p		
Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	L	2004–2009	+		
Wodniczka <i>Acrocephalus paludicola</i>	L	2009	11–12 m	DL	A1, C1